

# Obsah

|          |                                                                          |           |
|----------|--------------------------------------------------------------------------|-----------|
| <b>1</b> | <b>Úvod do teorií mezinárodního obchodu</b>                              | <b>7</b>  |
| 1.1      | Merkantilismus                                                           | 7         |
| 1.2      | Klasická politická ekonomie a mezinárodní obchod                         | 8         |
| 1.2.1    | David Hume (1711 – 1776) a kvantitativní teorie peněz                    | 8         |
| 1.2.2    | Adam Smith (1723 – 1790) a teorie absolutních výhod                      | 9         |
| 1.2.3    | David Ricardo (1772 – 1823) a teorie komparativních výhod                | 10        |
| 1.2.4    | John Stuart Mill (1806 – 1873) a mezinárodní směnný poměr                | 13        |
| 1.3      | Neoklasická ekonomie a mezinárodní obchod                                | 14        |
| 1.3.1    | Heckscherův a Ohlinův model                                              | 14        |
| 1.3.2    | Stolperův a Samuelsonův teorém o změně světových cen                     | 16        |
| 1.3.3    | Teorém o vyrovnávání cen výrobních faktorů                               | 16        |
| 1.3.4    | Rybczynského efekt a změna relativní vybavenosti                         | 17        |
| 1.3.5    | Leontief a jeho paradox                                                  | 18        |
| 1.4      | Přehled vybraných alternativních teorií mezinárodního obchodu            | 19        |
| 1.4.1    | Friedrich List a teorie dětských odvětví                                 | 19        |
| 1.4.2    | Jagdish Bhagwati a teorie zbídačujícího růstu                            | 20        |
| 1.4.3    | Raul Prebisch a teorie periferní ekonomiky                               | 20        |
| 1.4.4    | Rostoucí výnosy z rozsahu                                                | 21        |
| <b>2</b> | <b>Měnový kurz</b>                                                       | <b>23</b> |
| 2.1      | Základní pojmy                                                           | 23        |
| 2.1.1    | Způsoby zápisu (kotace) měnového kurzu                                   | 23        |
| 2.1.2    | Aktuální a termínový měnový kurz                                         | 23        |
| 2.1.3    | Nominální a reálný kurz                                                  | 24        |
| 2.1.4    | Nominální a reálný efektivní kurz                                        | 25        |
| 2.2      | Kurzové režimy (systémy)                                                 | 26        |
| 2.2.1    | Tradiční pevný kurz s oscilačními pásmy                                  | 26        |
| 2.2.2    | Crawling peg (band)                                                      | 28        |
| 2.2.3    | Currency board                                                           | 28        |
| 2.2.4    | Kurzové uspořádání bez existence samostatné měny                         | 29        |
| 2.2.5    | Systémy pohyblivého kurzu                                                | 29        |
| 2.3      | Teorie měnového kurzu                                                    | 29        |
| 2.3.1    | Teorie parity kupní síly                                                 | 29        |
| 2.3.2    | Podmínka nekryté parity úrokových sazeb                                  | 33        |
| 2.3.3    | Podmínka kryté parity úrokových sazeb                                    | 36        |
| <b>3</b> | <b>Mezinárodní měnový systém</b>                                         | <b>39</b> |
| 3.1      | Obecné vymezení mezinárodního měnového systému                           | 39        |
| 3.2      | Brettonwoodský mezinárodní měnový systém                                 | 39        |
| 3.3      | Evropský mezinárodní měnový systém                                       | 42        |
| 3.3.1    | Vývoj spolupráce v měnové oblasti po 2. světové válce                    | 42        |
| 3.3.2    | Příprava měnové unie                                                     | 44        |
| <b>4</b> | <b>Obecná charakteristika obchodní politiky v mezinárodních vztazích</b> | <b>54</b> |
| 4.1      | Vymezení pojmu obchodní politiky                                         | 54        |
| 4.2      | Pojetí obchodní politiky                                                 | 55        |
| 4.3      | Oblasti ovlivňování obchodu vládami států                                | 58        |
| 4.4      | Nástroje obchodní politiky                                               | 60        |
| 4.4.1    | Tarifní opatření                                                         | 60        |
| 4.4.2    | Netarifní překážky obchodu                                               | 65        |
| 4.4.3    | Nástroje na ochranu vnitřního trhu a na podporu vývozu                   | 69        |
| 4.4.4    | Nástroje autonomní a smluvní                                             | 72        |
| 4.5      | Mnohostranný obchodní systém                                             | 74        |
| 4.5.1    | Principy                                                                 | 75        |
| 4.5.2    | Pravidla a závazky                                                       | 77        |
| 4.5.3    | Současné kolo mnohostranných liberalizačních jednání                     | 83        |

|          |                                                                                                                 |            |
|----------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| 4.6      | Společná obchodní politika EU.....                                                                              | 84         |
| 4.6.1    | Právní základ a procedurální aspekty.....                                                                       | 86         |
| 4.6.2    | Nástroje společné obchodní politiky.....                                                                        | 87         |
| 4.6.3    | Dohody ES o obchodních vztazích.....                                                                            | 91         |
| <b>5</b> | <b>Úloha mezinárodních organizací v oblasti mezinárodního obchodu.....</b>                                      | <b>97</b>  |
| 5.1      | Mezivládní organizace.....                                                                                      | 97         |
| 5.1.1    | Světová obchodní organizace.....                                                                                | 97         |
| 5.1.2    | Organizace pro ekonomickou spolupráci a rozvoj (www.oecd.org).....                                              | 103        |
| 5.1.3    | Světová celní organizace (www.wcoomd.org).....                                                                  | 105        |
| 5.1.4    | Konference o obchodu a rozvoji (www.unctad.org).....                                                            | 106        |
| 5.1.5    | Mezinárodní obchodní centrum (www.intracen.org).....                                                            | 107        |
| 5.1.6    | Evropská hospodářská komise (www.unece.org).....                                                                | 107        |
| 5.1.7    | Komise pro mezinárodní právo (www.uncitral.org).....                                                            | 109        |
| 5.1.8    | Mezinárodní ústav pro sjednocení soukromého práva (www.unidroit.org).....                                       | 110        |
| 5.1.9    | Banka pro mezinárodní platby (www.bis.org).....                                                                 | 110        |
| 5.1.10   | Brettonwoodské instituce.....                                                                                   | 112        |
| 5.1.11   | Další organizace.....                                                                                           | 114        |
| 5.2      | Nevládní organizace.....                                                                                        | 116        |
| 5.2.1    | Mezinárodní obchodní komora (www.iccwbo.org).....                                                               | 116        |
| 5.2.2    | Světová federace obchodních míst (www.tradepoint.org).....                                                      | 116        |
| <b>6</b> | <b>Hlavní regionální integrační seskupení v oblasti obchodu.....</b>                                            | <b>120</b> |
| 6.1      | Vymezení základních pojmů.....                                                                                  | 120        |
| 6.2      | Základní stupně ekonomické integrace a jejich charakteristika.....                                              | 120        |
| 6.3      | Mezinárodní ekonomická integrace v oblasti obchodu na příkladu vývoje v západní Evropě po 2. světové válce..... | 123        |
| 6.3.1    | Od pásma volného obchodu k jednotnému vnitřnímu trhu.....                                                       | 123        |
| 6.3.2    | Proces budování hospodářské a měnové unie.....                                                                  | 126        |
| 6.4      | Integrační seskupení na území východní Evropy.....                                                              | 126        |
| 6.5      | Integrační seskupení v jiných částech světa.....                                                                | 128        |
| <b>7</b> | <b>Vývoj mezinárodního obchodu od poloviny 90. let do roku 2005.....</b>                                        | <b>133</b> |
| 7.1      | Vymezení základních pojmů.....                                                                                  | 133        |
| 7.2      | Vývoj mezinárodního obchodu v období 2000 – 2005.....                                                           | 135        |
|          | Statistická příloha ke kapitole 7.....                                                                          | 140        |